

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön october 30^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Velencei szent Mark. *(Folytatás.)*

Illy kimélő büntetés a' doge szemei előtt uj boszontásnak tetszék. *) Panaszokra fakada tehát, de hasztalan. Szerencsétlenségére az nap jött hozzá a' hajógyár (arsenal) felügyelője igazság-tételt kérvén magának egy patricius ellen, ki magát elfelejtve őt megütötte: „Miképp kívánhatod, hogy én néked igazságot szolgáltatssak, mikor magamnak se nyerhetek.“ — „Ah! — szólla mérgében a' felügyelő — egyedül tőlünk függ ezen kaczerokat büntetni.“ — A' doge nem hogy illyeskijtésektől tiltotta volna a' plebejust, hanem őt külön hívá 's vele titkon beszélgetett, sőt részvételét is mutatván alapját veté azon tervnek, melly szerint valamennyi főbbek Velenczéből kiirtassanak. Aprilis 15-ére vala rendelve a' kezdőjel sz. Mark harangjának félreveretése és azon kiáltás által, hogy a' genuai flotta már Velenczéhez közelit **), mert ekkor minden főbbek a' palotába sietvén az összeesküdtek mindnyájokat sorban meggyilkolhatták volna. De egy a' részesek közül Lioni Miklós patricius iránt halálával tartozván aprilis 14-én, a' terv teljesítése előtti napon, megkérített, hogy házából ki ne menjen, bár milly eset adja magát elő. Ez azon intéssel meg nem elégedvén megfogatta védenczét, és vele a' törvényszék előtt mindent kivallatott. Végre kitudódott, hogy az összeesküvés feje maga a' doge. Kettő a' legvétkesbek közül azonnal felakasztatott, ő pedig 17-én halálra ítélvén 's nap-feljötével a' palota bezáratván Falier Márton az óriások legfőbb

*) A' tiztagú tanács által sértettnek vette magát a' doge már előbb is, hogysem e' dolog történt volna, azért, mert tekintete és hatalma egészen eltulajdonított.

***) Genua városa ez időben Velenczével vetekedett.

lépcsőjére vezetett, hol szokták a' dogék fejére tenni a' fejedelmi koronát, melly ekkor a' tiz tagú tanács előtt fejről levétetett. Egy pillanat után ezen tanács feje az erkelyen megjelent, 's kezében tartván egy véres kardot mondá: „Az elárulónak igazság tétetett.“ Ekkor a' kapuk megnyitak, 's a' nép a' palotába rohanván a' lépcsőkön gördülni látá fejedelme fejét.

A' fő tanács teremében, hol minden dogénak arczképe találtatik, egy fátyollal vont ráma foglalja azon helyet, hova ennek képe jutott volna illy aláírással: „Lenyakalt Falier Márton helye.“

Minden oldalról, és minden tekintetben csak fény és dicsőség éré sz. Markot addig, mig Velence községe tündöklött. Az arany elboritá a' templom belsejét, a' legremekebb faragások, és vágások ékesíték minden szegletét. A' tornác felett milly remek darab azon bronzból öntött négy ló *), melly a' néző figyelmét egész elragadásig magára vonja! — Már a' templomba lépéskor az arany, 's drága kövek elfogják az ember szeméit, hol lábait is kimélve teszi az agát, lapis lazzuli, jaspis, porphir, chalcedon 's a' t. mosaikpadolatra. Boltozatja hasonlóan mosaik, és drága marványok. Azon művész kezek, mellyek festéssel ékesíték sz. Mark templomát, 's könyv-tárát, Titian kezei valának; mellyek pedig mosaikremeket raktak, Zuccati testvérekéi voltak.

Petrarcha a' Cattarai hercegeknél főbb tisztségeket viselvén többszer megfordult Velenczében némelly országos dolgok elintézésére. Neki Velence, mellyet a' városok csudájának nevezni szokott, megtetszvéen állandó lakását vette benne, és a' város vendégszerető hajlandóságait nem gondolá jobban viszonzhatni, mintha könyvtárát sz. Marknak ajándékozván ajánló levelében annak tiszteletére, és a' tudományok gyarapítására szenteli. A' fő tanács elfogadá ezen ajánlást egy olly férjfitől, kinek a' theologiában, philosophiában, és költészetben másja nem volt. Mind az alapítónak, mind könyveinek egy ház rendeltett. Ezen könyvtár, Petrarcha szenvedélyei szüleménye, hogy az emberi tudományt terjessze, volt ugy szólván bölcsője sz. Mark nevezetes könyvtárának.

*) Dandolo hozta azokat Konstantinápolyból, mikor Montferrat, és Beaudouin együttüi vezérségök alatt azon várost elfoglalták.

Candia vagy Creta szigete fellázadt az anyaország ellen olly gyűlöléssel, hogy még csak egy hiten sem akart lenni vele; azért a' keleti vallásra tért, sőt mi még ennél is nagyobb, apostata volt a' Velencziek előtt: sz. Markot sem akarák pártfogójoknak fogadni, hanem helyette sz. Titust választák. De Velence nagy hadakat küldött reájok, és véres csaták után harmad nap alatt meghódítá az elpártolt tartományt, mi képtelen öröme fakasztá Velenczét. Mindenféle innepek, majd lovagi harczok, majd állati viadatok által diszesítették e' nap, mellyekben sok jeles külföldiek valának részeseek. Huszonöt nemes jelent-meg sz. Mark piacán, kiki tiz dámát vezetvén, kik arany szövetbe valának öltözve. A' doge volt elnöke ezen innepnek sz. Mark tornácán ülvén, jobbján pedig Petrarcha, kinek jelenléte uj reményeket sugarlott.

De kiűtött ama véres háború 1373. ik esztendőben Cattara Ferencz paduai fejedelem ellen, mellyben Magyarok is nagy részt vevén kezdetén igen szerencsések valának, hanem későbbben vezérök is fogságba esvén a' magyar király visszavoná táborát. Maga maradt tehát Cattara Ferencz kit Velence táborá seregestől lealázott, és igen gyalázatos egységre kényszerített. Ennek pontjai között, melly ezen leírást érdeklí, második az, hogy a' herczeg 250,000 aranyat fog esztendei adó fejében fizetni, negyven ezret mindjárt, tizenötöt pedig esztendőről esztendőre tizennégy esztendeig, és sz. Mark templomának ugyan annyi esztendeig áldozatul három száz aranyat esztendőt-át. Illy nagy tekintetű levén sz. Mark neve és temploma, az idegenek szinte tapasztalák, hogy sz. Marknak diszesítése vagy homályosítása az egész velencei községnek fényét, vagy homályát teszi, minek valósága a' következendőkből ki fog tetszeni. Nem sokára megfordult a' szerencse karikája; mert Cattara Ferencz szövetségeseket szerezvén mind szárazról, mind tengerről kipattant Velenczére nézve a' legrémítőbb háború 1376 ik esztendőben. — Száraz földi szövetségesei valának: a' magyar király első Lajos; az aquileai patriarchának és a' cenedai grófnak serege. A' magyar sereg vezére volt az erdélyi vajda Laczkovics István; de ez gazdag Velencziek által pénzzel megvesztegettetett, és felváltatott Károly dirrachi herczeg által, kit Lajosnak holta után kis Károly király név alatt ismer a' magyar történet. — Tengeri sege-

delmül Doria Péter vezérlése alatt, Genua városának hajóji szolgáltak, melly város különben is vetekedője vala Velencének.

Nagy szerencsétlenségek között, és sok veszteséggel vitte Velence községe a' háborút, minek főbb oka volt, hogy jeles vezére Pisani gyanúból a' vezérségtől megfosztván, mint hűségtelen a' táborból visszahivatott, és tömlöczre vettetett. Ennek távoztával a' sereg végképpen semmivé lett, minden fordulatban megveretett, és szétüzetett. A' rémülés Velencében általános leve; sz. Mark harangja félreveretett, és a' ki fegyverhez nyulhatott, futott védeni a' várost, mert az ellenség már közel volt. Chiozza szigetét elveszték, mellyet a' genuai tengeri sereg bevévén, tornyában kiszégezé sz. György zászlóját, melly alatt tiporva lengedezett szent Marké. Ezt sz. Mark tornyából látni lehetett.

Most érzé Velence hibás lépését, és Pisani vezér létételének következményét. Cattara Ferencz tehát megkínáltatott az egyességgel, és barátsággal, de azt hallani sem akarván olly felelettel utasítá vissza a' küldötteket, hogy arról csak akkor fog szólni, ha sz. Mark bronz lovainak fékét kezében tartandja. Rémültében a' nép a' doge palotája elejébe rohant, mellynek aljában tömlöczben fetrenge Pisani a' teljes bizodalomú vezér, és sz. Mark piacza harsogva viszhangzá a' népnek „éljen Pisani!“ kiáltását. Pisani ennek hallására a' csörgő vas bilincset lábain és kezein hurczolva a' rostélyhoz vánszorgott, és így kiálta ki a' népnek: „Hallgassatok, hallgassatok! Velencieknek nem szabad egyebet kiáltani, hanem éljen sz. Mark!“ — Pisani ismét vezér lett; de az ellenség szárazról, és tengerről ujjabb erőkkal nyomulván elő nem maradt idő a' halogatásra.

(Végzet következik.)

N É P I S M E R T E T É S.

Madagaskar-i borzastó szokások. Madagaskar Emerina nevű tartományában több szokások uralkodnak, mellyek valóban szomorú képei az ottani társas élet állapotjának. Így p. o. bizonyos napokon, hogy ezek a' királynak szerencsét hozzanak, minden akkor született magzat vízbe hajittatik, úgy hogy esztendő által nem csekély e' szerencsétlenek száma. Sok feleségűség, a' közönséges, és

szokott értelemben véve, Emerinában nincs; ellenben ennél még botránkoztatóbb szokás uralkodik; mert egy férjfi ugyanazon időben több leánytestvéreit is elveheti, vagy valamely özvegyet, 's ennek mindannyi leányait a' nélkül, hogy legkevesebbé aggodalmaskodnék. Egy másik veszedelmes szokás a' bűvölésben (Zauberey) helyezett vak hiedelmök. A' bűvösöket egy képzelik, mint az ember iránt ellenséges lényeket, kik az emberek sanyargatásain örömet lelnek, 's éjenként hegy-vadonokban, és sirok közt bolyonganak baglyokkal, és vadmacskákkal társalkodva, 's azoknak ártalmas erejeket elkölcsönzik. Hiszik, hogy ezeket valami természeti ösztön nógatja kárt és veszélyt hinteni, terjeszteni; 's leginkább azt hiszik rólok, hogy a' házakban a' vizi korsókat mérgesitik-meg, és így egész familiákat vesztenek-ki. E' vak hiedelem a' királytól kezdve egész a' legalsóbb néposztályig annyira meggyökeredzett az Emerinaiakban, hogy az ott megfordult Missionariusok kételkednek a' valahai lehetségen a' Madagaskariaknak e' pontban leendő felvilágosítása iránt. De legveszedelmesb szokás valamennyi közt valamely isteni törvénynek neme, azon méreg általi vesztés, melly Thangen nevet visel. Az előbbi király közösülésben jöven az Europaiakkal, ezektől némiképp felvilágosítva azt ugyan eltiltotta; de felesége követvén őt az uralkodásban 1830-ban ismét behozta a' retentő méreg-próbát mondván: hogy ő valamely gonosz bűvösné által megbűvöltetett, 's betegsége csak az által gyógyíttathatik, ha a' gonosztevőné ama méreggel (Thangen-nal) öleti-meg. — A' Thangen egy belföldi fának gyümölcse, 's némellyek azt állítják róla, hogy kétfélék gyümölcsei: mérgesek, és ártatlanok, miképpen t. i. azokat kisebb nagyobb mértékben éretten szedik. A' mód, melly szerint e' méreg-itallal élnek, következő. Miután a' bevádolt annyi főtt rist megevett, mennyit csak elbirhatott gyomra, 's valamely madárból három darab bőrt nyelt-le, akkor oda nyujtják neki az isteni törvény - italt, melly a' Thangen reszelt diójából 's kevés paradics-füge-levesből áll. Ekkor a' P a n o z o n d o h a (vádoló tiszt) kezeit a' bevádolt fejére tevén reá átkot, 's irtóztató büntetést mond-ki, ha bűnösnek találta. Erre legott nagy mennyiségű ris-vizet kell innia, melly okozza, hogy az ember a' magához vett étkeket vissza-adja. Ezt most szorgosan megvizsgálják, 's

ha a' lenyelt három darab bőr közte van, minden jól áll, 's a' bevádolt m a d i o, az az: fehérnek — tisztának nyilatkoztatik. Ellenkező esetben a' vétek bélyege multhatlanul homlokára süttetik. Néha a' szernek rágó hatása olly erős, hogy tüsténti halált szül; ha ez nem történik, 's az elítélt még életben volna, akkor közönségesen a' nézőktől üttetik agyon. Meg-történik, hogy sokszor sokáig elküzd az illy szerencsétlen élet és halál közt; de senki rajta nem szá-
nakozik, mert rokonok, atyák, anyák őt egyiránt elutálják. Az említett királyné rendelése szerint tehát 1830-ik évben mintegy 30 személyek, kik közt sok magos rangúak is voltak, veszték-el ez által életüket. Egy hónappal későbbben ismét 30 asszonyi személyek, kik közt az elhunyt királynak több feleségei, nőtestvérei, 's más magosb rendű dámák találkoztak. Még egy hónappal későbbben azokon tétetett próba, kik a' Thangent készíteni szokták. Végére még a' jó sok (S k i d s) is alája vettettek, 's néhányan közülök halállal fizettek. — Minthogy a' méregnek nincs mindig azon hatása a' gazdagokra is, igen ügyes a' következtetés, hogy alkalmasint azon emberek, kiknek kötelességökben áll a' mérget oda nyújtani, megvesztegettetnek.

J E L E S M O N D Á S.

Czél-vesztés.

A' boldogsáért születünk, 's nélküle halunk-meg;

Mért van ez? — árnyékát üzve, előre futunk.

S z e n t m i k l ó s y u t á n —

N a g y s á g.

Nagy léssz úgy, ha tudod magad' ott megalázni gyakorta,

Hol mindig nagygyá lenni kíván sok ezer.

H r a b o v s z k y D á v i d u t á n L. A m a l i a.

A z e m b e r i s z i v hamar elaltatható ugyan, de meggyőződését semmi vihar, semmi erő által magától elragadtatni nem engedi. Valamint a' napnak jótékony sugarai lassanként felolvasztják a' jégfedélt, 's a' legmélyebb vizekig melegítve hatnak: úgy hat az igazság is csak a' szeretet és jóakarát kíséretében az emberi kebelbe.

F a b i u s.

É l e t k é p e. Ha az öröm koszorújából lehull egy csomó virág, igyekezz azt ujra egybe kötni. Szedj tavaszi virágokat a' ligetben; mert ha elmúlnak a' szép napok, rózsák többé nem nyílnak.

A' tudós ismeri a' tudatlant, mert egykor maga is tudatlan volt: de a' tudatlan nem ismeri a' tudóst, mert ő tudós soha se volt.

Az igazi bölcsesség háromban helyeztetik: a' vallás iránti tiszteletben, béketűrésben szerencsétlenségkor, 's élni tudásban.

Roglaticzáról Bácsból.

K Ö L T É S Z E T.

A m o r k e r ü l ő.

Valóság e' vagy csak álom	Amor, Amor! kerültelek,
A' mit érzek,	De mind hasztalan,
Még itt is körülölelnék	Itt is ellenem huzod-fel
Amori kezek?	Ijad' csintalan!
Itt is azon tiszta kék szem	Pajkos gyermek! itt is szívem'
Mosolyog felém?	Egyre vérezed,
Jaj! hát szívem üldözőjét	Itt is végig marad hívem
Itt is fellelém!	Ölelő kezed!

Te csapodár ijas isten
 Hagyj-el engemet!
 Mért fogyasztod elég rövid
 Földi létemet?
 Hagyj-el engem magányomban
 'S kiméld éltemet,
 Ádászágod idő előtt,
 Látom, eltemet!

Radnits Ferencz R.

K Ü L Ö N F É L E.

Állat-viadal. Legnevezetesebbek spanyol országban a' bika-viadalok, angoly országban pedig a' kakas-viadalok. Calcutában jelenleg a' bülbül-(bizonyos neme a' fülmilének) viadal jött divatba. Sok költség fordittatik reá, hogy ezen madarakat megtanithassák, 's társaik ellen ellenséges indulatra tüzelhessék. A' mult majus hónap 14-én két gazdag Indus igen nevezetes csatát tartott illy szárnyas bajnokokkal. A' viadal reggel kezdődött, 's nagy elszántsággal egész délutáni 2 óráig folytatott, midőn végre az egyik felekezetnek hátrálnia kellett. — A' bécsi Tivoliban is felkapták az idei nyáron a' kakasviadalt 's a' köznép örömet fizesett ezen uj mulatság láthatásáért.

Drága billiardozás. Egyik londoni kávéházban minap a' City (kereskedői felekezet) képviselőji a' West-End (előkelő és divat-világ) képviselőjével billiardon versenyezvén bizonyos mennyiségű parthiákat 5000 font sterlingért (50,000 for. c. p.) játszottak, ide nem számolván számtalan egyes, és külön fogadásokat. Elejénte a' City részére látszott a' szerencse hajolni; de a' posta elindultával, melly e' hirt hozta, a' West-End részén volt. A' kimenetel tehát még bizonytalan.

A' kovács mint ló doktor. Nem rég hirdeté egy angoly hirlap, hogy a' yorkshirei kerületben Thorne-ban valamelly községes kovács bizonyos lónak gyomrából ügyes bevágás által

egy egész csizma-talpat sarkastól együtt kivett légyen, 's hozzá teszi még, hogy a' ló tökéletes egészségben van. Kivánjuk, hogy a' szerkező ur a' nevezett lovon sok sétanyargalást tegyen e' szép 's alkalmas őszi napokban.

Hjasonszó-rejtvény.

Házi barnod egyikének
Két fej-részei vagyok,
Mindig gúnyyal emlitenek,
Mivel azok olly nagyok.

Szőlő-faj közt is találhatsz
Szép kék, 's fehér színnel;
Repkedve bujdosni láthatsz
Sővény közt kis testemmel.

Előbbi rejtvény: Kalendárium.

Figyelmeztetés.

Közelítvén a' Leopold napi pesti vásár, melly kedvező alkalmul szolgál az előfizetési pénzeknek felküldésére, alól irtt tisztelettel jelentem, hogy a' Regélő 's Honművész iker folyóirat kiadását jövő 1835-ik évben is folytatni szándékom. Megjelen belöle hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön mindenkor egy egy iv, vagy is hetenként két iv. Minden héten egy divatkép, 's minden évenegyedben egyszer más valamely tárgyat képező rajz is vagy hangmú fog a' lapok mellé járulni. Ha pedig t. előfizetőim száma az előbbinél szaporább leendene, a' mellék képeket is szaporítani teljes akaratom. Nevekedvén az előfizetők részvéte, én is annál biztosabban 's károm nélkül felelhetek meg adott ígéretimnek, mellyeket különben illy terjedtségű nagy vállalatnál teljesíteni lehetetlen; mit kiki meg fog ismerni, ha meggondolja, hogy folyóiratomnak éppen annyi az ára vältóban, mennyi (sőt több is) a' hasonló külföldieké ezüst pénzben. — A' folyóirat vjan üntött betűkkel, 's az eddiginél szélesebb csinos alakban, valamint ez ideig velinen, jelen-meg szokott ára mellett, u. m. Budapesten borítéktalan 5 ft; borítékkal 5 ft. 24 kr. postán 6 ft. ezüst pénzben fél évre. — Kép nélkül 1 ezüst forinttal olcsóbb; de erre ezután postákon nem, hanem egyedül a' kiadó hivatalnál Pesten lehet rendelést tenni, valamint fertály évenként is csak Budapestieknek szolgáthatok. — Előfizetni lehet minden cs. k. postahivataloknál (mellyeknek minden beküldött 10 előfizetésre hálám fejében egy példány ingyen küldetik), Bécsben Mechetti Péter szépműárosnál, és Pesten nálam alól irttnál reggel 8—11, és délután 2—4 óra közt. — Tisztelt levelezőimet hálás köszönetem mellett kérem, hogy hazafiságukat jövedőre is hasznos intézetemmel egyesíteni méltóztassanak. — Remélvén, hogy a' nagy érdemű közönség tekintetbe vevén törekedésemet, mellynél fogva honosim kezeikbe (eddig minden haszon és fáradozásim jutalma nélkül) olly folyóiratot volt szerencsém nyújtani, melly nemcsak nyomtatási tömötsége, hanem aetheticai szépsége, a' műtárgyak, rajzok, 's jelesen a' divatképeknek igen tetszetős alakban és rendkívül serény megjelenésük, a' közlemények válogatott sokfélesége mellett minden pompás külföldi hasonló művekkel vetekedik, azt ezután is lelkes pártfogására méltatni 's másoknak is, különösen pedig a' hon tisztelt leányainak, a' szép ízlés leghathatósab védjeinek, ajánlani fogja, melly kegyességét én eddigi pontos szolgálattal viszonzni mindenkor kedves kötelességemnek tartani el nem mulasztom.

Pesten 1834. oct. 25-én

RÓTHKREPF GÁBOR

a' Regélő 's Honművész tulajdonos kiadója, halpiacz és Duna-part közt (a' Gellért-hegye irányában) 86-ik számú Dents-ház 2-dik emeletében.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.